Gemeente Haarlem

Monitoringsplan SOR
25-01-2021

1. Inleiding

Aanleiding:
De Haarlemse gemeenteraad heeft eind 2017 de Structuurvisie Openbare Ruimte [hierna genoemd SOR] *Haarlem 2040: Groen en bereikbaar* vastgesteld. De visie geeft richting aan hoe de gemeente Haarlem om wil gaan met de openbare ruimte in de periode tot en met 2040. Met een groeiend aantal inwoners en bezoekers is het belangrijk keuzes te maken over hoe de beperkte openbare ruimte wordt gebruikt. In totaal zijn in de SOR twaalf hoofdkeuzes gemaakt. Vanuit de filosofie meten is weten wil het college de twaalf hoofkeuzes monitoren. Monitoring gaat uit van een duidelijke vastgestelde uitgangssituatie (nulmeting), periodiek (jaarlijks) en systematisch verzamelen, ordenen, beheren en presenteren van gegevens van de strategische hoofdkeuzes. Dit om te kunnen bewaken of en in hoeverre gestelde doelen worden bereikt, en genomen maatregelen effectief zijn. Dit kan vervolgens dienen als beslisinformatie om vanuit beleid of projecten van de SOR bij te sturen.

Doel:
Dit document heeft als doel de inrichting van een krachtig monitoringsinstrument voor de SOR.

2. Hoofdkeuzes uit de SOR

De SOR 2040 geeft richting aan hoe Haarlem wil omgaan met de openbare ruimte van de stad. De ambitie: "Het Haarlem van 2040 is groen en bereikbaar, een plek waar je graag thuiskomt." De ambitie krijgt vorm via twaalf hoofdkeuzes:

Hoofdkeuze	Omschrijving
Hoofdkeuze 1 Verblijfskwaliteit	*De kwaliteit van de openbare ruimte wordt behouden en waar dat kan verbeterd.*
Hoofdkeuze 2 Recreatie	*In je vrije tijd kan je in Haarlem, lopen, fietsen, varen en spelen.*
Hoofdkeuze 3: Stadsnatuur	*Natuur krijgt meer ruimte binnen de bebouwde kom.*
Hoofdkeuze 4 Gezonde straatbomen	*Er is voldoende ruimte voor bomen om te groeien.*
Hoofdkeuze 5 Klimaatadaptatie	*Haarlem bereidt zich voor op wateroverlast, droogte en hittestress.*
Hoofdkeuze 6 Ruimte voor voetgangers	*Voetgangers kunnen zich makkelijk bewegen over stoepen en looproutes.*
Hoofdkeuze 7 Fietsen in de stad:	*Fietsen wordt gestimuleerd en er is extra aandacht voor fietsparkeren.*
Hoofdkeuze 8 Duurzame mobiliteit	*Haarlemmers maken in de stad minder gebruik van de auto.*
Hoofdkeuze 9 Auto te gast	*In Haarlem centrum komen voetgangers en fietsers eerst, de auto is te gast.*
Hoofdkeuze 10 Versterken hoofwaardig openbaar vervoer:	*Er zijn meer mogelijkheden om snel van en naar de stad te reizen.*
Hoofdkeuze 11 Ketenmobiliteit	*Snel en makkelijk overstappen van fiets naar OV en/of auto.*

Hoofdkeuze 12: Bundelen van de regioring	*Doorgaand autoverkeer wordt gebundeld op de Randweg, A9 en zuidelijk tracé.*

3. Hoe geven wij uitvoering aan de hoofdkeuzes

De gemeente onderneemt acties om de ambities in de hoofdkeuzes van de SOR te realiseren. De SOR is kaderstellend voor alle ruimtelijke ontwikkelingen en al het ruimtelijk beleid van de gemeente. Bij nieuwe projecten en bij beheer en onderhoud worden ambities van de SOR meegenomen en gewogen met de Afwegingsmethodiek SOR. Maatregelen specifiek gericht op SOR-doelen of om SOR-doelen te versnellen worden uitgevoerd vanuit het Uitvoeringsprogramma SOR 2020-2040. Er is behoefte aan informatie over het bereiken van de doelen van de SOR, om te kunnen beoordelen of activiteiten van de gemeente (waaronder het UVP SOR) bijdragen aan deze doelen. Naast het UVP SOR gaat het ook om nieuw ruimtelijk beleid en nieuwe ruimtelijke ingrepen, inclusief beheer en onderhoud. De vraag is of dit uitvoeringsprogramma bijdraagt aan het realiseren van de doelen van de SOR. Op basis van monitoring kan het programma jaarlijks worden bijgesteld door maatregelen toe te voegen of af te laten vallen.

4. Elke hoofdkeuze wordt met een of enkele indicatoren gemeten

Via de reguliere P&C cyclus wordt al gerapporteerd over voortgang van doelen in de Programmabegroting op het gebied van de openbare ruimte. Het college vindt het daarom belangrijk om tot een kernselectie voor korte en krachtige monitoring van de SOR. De 12 hoofdkeuzes van de SOR zijn leidend als ordeningsprincipe voor de te monitoren indicatoren. Voor elk van de twaalf hoofdkeuzes van de SOR zijn een tot enkele indicatoren vastgesteld die inzicht geven in het doelbereik van de ambitie. Daarnaast zijn er voor de algemene hoofdkeuze groen en mobiliteit indicatoren opgesteld. In de selectie van indicatoren is gestreefd naar een mix van objectieve indicatoren (gebaseerd op feiten) en subjectieve indicatoren (gebaseerd op meningen, waarderingen en ervaringen c.q. de beleving van burgers). In de monitoring van de SOR gaat het om *effectindicatoren*, welke effect is bereikt met de geleverde *prestaties* van de gemeente Haarlem.

Tabel 1: Indicatoren monitoring SOR

	Hoofdkeuze	Indicatoren	Bron
1	Verblijfskwaliteit	% Haarlemmers dat (zeer) tevreden is over het onderhoud van de openbare ruimte in hun wijk	Omnibus
2	Verblijfskwaliteit	% Haarlemmers dat (zeer) tevreden is over de inrichting van de openbare ruimte in de wijk	Omnibus
3	Recreatie	Rapportcijfer voor de mogelijkheden voor openluchtrecreatie in en om Haarlem	Omnibus
4	Recreatie	% Haarlemmers dat (zeer) tevreden is over de speelmogelijkheden voor kinderen in de buurt	Omnibus
5	Recreatie	Oordeel over de aanwezigheid van wandel- en fietsroutes in en rondom Haarlem	Omnibus
6	Stadsnatuur	Extensief (volledig) beheerd groen in m2	Basiskaart Grootschalige Topografie (BGT) Gras Natuurlijke beplanting

			Wijk- en buurtindeling Gemeentegrens Beheerplannen
7	Stadsnatuur	Wilde bijendichtheid[1]	- Externe bron EIS: Monitoring Ecologisch Beleidsplan
8	Stadsnatuur	Wilde bijendiversiteit[2]	- Externe bron EIS: Monitoring Ecologisch Beleidsplan
	Gezonde straatbomen	Geen meetbare indicator beschikbaar	
9	Klimaatadaptatie	Percentage oppervlaktewater in relatie tot het gehele oppervlakte van de gemeente	- Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT): waterdeel (vast peil c.q. zomer- en winterpeil) - Gemeentegrens
10	Klimaatadaptatie	Percentage verharde oppervlakte, inclusief erf, in relatie tot het gehele oppervlakte van de gemeente.	- Basisregistratie Grootschalige Topografie: wegdeel, ondersteunende wegdeel, Panden. overige bouwwerken, overbruggingsdeel, onbegroeid terreindeel (erf) - Gemeentegrens
11	Klimaatadaptatie	Percentage onverharde oppervlakte, exclusief water, in relatie tot het gehele oppervlakte van de gemeente	- BGT: begroeid terreindeel - BGT: ondersteunend waterdeel (fluctuatie) - Gemeentegrens
12	Ruimte voor de voetgangers	Oordeel over het totaal van het voorzieningenniveau voor de voetganger	Omnibus
13	Fietsen in de stad	Oordeel Haarlemmers over het totaal van het voorzieningenniveau voor de fiets	Omnibus
14	Fietsen in de stad[3]	Parkeerdruk fietsparkeerplekken bij OV knooppunten (Station Haarlem, Station Haarlem Spaarnwoude en HOV haltes)	Meetel onderzoek
15	Fietsen in de stad[4]	Parkeerdruk fietsparkeerplekken in de binnenstad	Meetel onderzoek
16	Duurzame mobiliteit	CO2 uitstoot wegverkeer Haarlem exclusief auto(snel)wegen	Klimaatmonitor / Emissieregistratie
17	Duurzame mobiliteit	Percentage Haarlemmers dat fiets, e-bike of OV gebruikt als belangrijkste vervoermiddel voor de grootste afstand in het woon-werkverkeer.	Omnibus
18	Duurzame mobiliteit	Percentage Haarlemmers dat voeten, fiets, e-bike of OV gebruikt als belangrijkste vervoermiddel voor verplaatsingen binnen de stad	Omnibus
19	Duurzame mobiliteit	Aandeel elektrische auto's (op het totaal aantal personenauto's)	CBS/RDW

[1] Financiering van deze indicator vindt plaats via Uitvoeringsprogramma Ecologisch beleidsplan
[2] Financiering van deze indicator vindt plaats via Uitvoeringsprogramma Ecologisch beleidsplan
[3] Tweejaarlijkse meting via Actieplan Fiets. Vanaf 2023 financiering noodzakelijk via andere bron
[4] Tweejaarlijkse meting via Actieplan Fiets. Vanaf 2023 financiering noodzakelijk via andere bron

20	Auto te gast	Oppervlakte van centraal stedelijk gebied dat autoluw is.	Autoluw gebied – open data set BBOR
21	Auto te gast	Aantal passerende auto's op drie telpunten in het centraal stedelijk gebied (Kennemerplein, Lange Brug en Raaksbrug)	Bestaande tellussen bij VRI's – gemeente Haarlem
22	Versterken HOV	Tevredenheid klanten over het hoogwaardig openbaar vervoer in de regio Haarlem-IJmond	OV klantenbarometer CROW-KpVV
23	Ketenmobiliteit	Parkeerdruk fietsparkeerplekken bij OV knooppunten (Station Haarlem, Station Haarlem Spaarnwoude en HOV haltes)	Meetel
	Bundelen op de regioring	Geen meetbare indicator beschikbaar	
24	Bereikbaarheid	Oordeel Haarlemmers over de bereikbaarheid van de stad (zowel met de auto, bus, trein als (brom)fiets/motor)	Omnibus
25	Groen	% Haarlemmers dat vindt dat er (ruim) voldoende groen in hun wijk aanwezig is	Omnibus
26	Groen	% Haarlemmers dat (zeer) tevreden is over de kwaliteit van het groen in hun wijk	Omnibus

In tabel 1 is de selectie van 26 indicatoren weergegeven die worden opgenomen in de monitor SOR. Dit zijn indicatoren die gebaseerd op tijdsbesteding en de kosten van het meten van de indicator als haalbaar worden bestempeld en die inzicht geven in de ambitie(s) van de hoofdkeuze. Het uitgangspunt voor de inrichting van de monitor is dat er per jaar maximaal 20.000,- euro beschikbaar is voor de monitoring van de doelen van de SOR vanuit het beschikbaar gestelde exploitatiebudget SOR. Daar waar mogelijk wordt aangesloten bij bestaande indicatoren uit de Programmabegroting. Monitoring moet immers doelmatig gebeuren en niet meten om het meten.

Op dit moment is het niet mogelijk om binnen de beschikbaar gestelde kaders (jaarlijkse 20.000,- euro vanuit het Exploitatiebudget SOR) voor monitoring alle hoofdkeuzes te meten. Voor de hoofdkeuze *gezonde straatbomen & bundeling op de regioring* zijn geen meetbare indicator geselecteerd die binnen de huidige beschikbare technieken en systematiek kan worden gemeten. Het jaarlijkse uitvoeren van bijvoorbeeld een verkeersonderzoek regioring past niet binnen het budget. Ook het via remote sensing meten van boomkronen kost een veelvoud van het beschikbare budget.

5. Hoe meten wij en wat doen wij met deze informatie?

Alle indicatoren worden opgenomen in het onderstaande format, welke jaarlijks wordt opgesteld en gezamenlijk met de voortgangsrapportage SOR rond april wordt verzonden aan de gemeenteraad. Dit format bestaat uit vijf elementen: (1) selecteren van indicatoren, (2) meten van indicatoren, (3) analyseren van scores, (4) inzichten opdoen, (5) vertalen inzichten naar keuzes. De keuzes zullen worden meegenomen in bijvoorbeeld het actualiseren van het UVP SOR.

Tabel 2: Format Monitoringsinstrument SOR

Indicator	Waarde jaar meting (b.v. 20xx)[5]	Waarde voorgaande jaren (20xx t/m 20xx)	Inzichten & interpretatie score	Impact op het uitvoeringsprogramma SOR
1			*Inhoudelijk interpretatie en waarde van de indicator. Ook ruimte voor duiding ontwikkeling waarde voorgaande jaren.*	*Overzicht van vervolgacties voor volgende fasen monitoring*
2				
3				
4				
Enz.				

6. Op welke momenten gaat er informatie naar de gemeenteraad?

De monitor SOR wordt jaarlijkse in april ter informatie naar de commissie beheer verzonden in combinatie met de Voortgangsrapportage UVP SOR. Eventueel kan dit gecombineerd worden met een gebundelde kredietaanvraag. Deze verzending is het moment van bespreking, inhoudelijke duiding van de scores en het meegeven van eventuele aandachtspunten aan het college. Na 3 jaar (2024) vindt er een eerste evaluatie van het monitoringsinstrument plaats door het college.

7. Toelichting op de 0-meting van 2021

Na vaststelling van dit monitoringplan, zal de nulmeting plaatsvinden. De nulmeting is een eerste meting van elke indicator zodat een baseline ontstaat van de huidige situatie. Dit maakt het mogelijk om de scores jaarlijks te vergelijken. Voor bestaande indicatoren geldt dat voor de nulmeting de juiste gegevens verzameld en geïnterpreteerd moeten worden. Voor zover het nieuw te verzamelen gegevens betreft zullen meer stappen genomen worden doordat het extra tijd vraagt om de indicator te meten en vervolgens de gegevens te verzamelen en te interpreteren

8. Toelichting relatie monitoring SOR met Programmabegroting en de monitor Omgevingsvisie

Er bestaat een nauwe relatie tussen de indicatoren van de SOR en de indicatoren van de Programmabegroting van Programma 5 'Beheer & Onderhoud'. In de monitoring van de SOR wordt, waar mogelijk, gebruik gemaakt

[5] Niet elke indicator is elk jaar beschikbaar. Indien deze indicator voor dit jaar niet beschikbaar is wordt dit aangegeven met XX.

van de dezelfde effect- en prestatie-indicatoren. Op deze manier hoeft een indicator maar één keer te worden opgehaald voor gebruik in zowel de SOR-monitor, de Jaarrekening en de Programmabegroting. Het is niet mogelijk om de volledige monitoring van de hoofdkeuzes van de SOR onder de Programmabegroting onder te brengen. Binnen het vaste format is er ruimte voor nadere interpretatie en dit format kan niet worden uitgebreid met de hoofdkeuzes van de SOR. In bijlage 1 van dit plan is de relatie met de indicatoren uit de Programmabegroting weergegeven en op welke wijze integratie heeft plaatsgevonden.

De SOR is een belangrijk ingangsdocument voor de vast te stellen Omgevingsvisie Haarlem 2040. Waar mogelijk zal de monitoring van de SOR indicatoren aanleveren voor het op te stellen Monitoringsinstrument Omgevingsvisie. Dit zal op zijn vroegst in 2022 plaatsvinden.

Bijlage 1 Relatie indicatoren Programmabegroting en monitoring SOR

Onderstaande tabel geeft de relatie tussen indicatoren voor de SOR en de Programmabegroting weer.

Groen: Dezelfde indicator wordt voor zowel PBG als SOR gebruikt.
Geel : Raakvlak met Programmabegroting, indicator meet op een andere manier effect/prestatie
Rood: Niet opgenomen in monitoring SOR
Blauw: Niet van toepassing SOR

Doel	#	Effectindicator PBGR	Relatie met indicator SOR	Toelichting
De kwaliteit van de openbare ruimte op vastgesteld niveau houden.	1	Percentage Haarlemmers dat (zeer) tevreden is over het onderhoud van de OR in hun wijk	Komt overeen met indicator 1 SOR	
Toename van groen en ecologie in de stad.	2	Het groenoppervlak van de openbare ruimte	Niet opgenomen in monitoring SOR	In de SOR wordt het extensief beheer groen gemeten (zie indicator 6).
	3	Aantal bomen in de openbare ruimte.	Niet opgenomen in monitoring SOR	Het aantal bomen zegt niks over de kwaliteit van de straatbomen en meet dus niet het SOR-doel.
	4	De biodiversiteit neemt toe	Komt overeen met indicator 6 SOR	
Verbetering van de duurzame inzameling van het huishoudelijk afval.	5	Hoeveelheid huishoudelijk restafval	Niet van toepassing voor SOR	
Verduurzamen mobiliteit: meer gebruik van schonere vervoersmiddelen	6	Percentage Haarlemmers dat de fiets als belangrijkste vervoersmiddel gebruik voor woon-werkverkeer.	Komt overeen met indicator 17 SOR	
	7	Percentage Haarlemmers dat regelmatig de fiets gebruikt	SOR indicator 17: % Autogebruik/OV / fiets/lopen als belangrijkste vervoermiddel voor verplaatsingen binnen de stad	
	8	Aandeel elektrische auto's	Komt overeen met indicator 19 SOR	
Verbeteren Verkeersveiligheid	9	Beleving verkeersveiligheid in de stad.	SOR indicator 13: Oordeel over het totaal van het voorzieningenniveau voor de voetganger/fiets	
	10	Aantal verkeersslachtoffers	Niet van toepassing voor SOR	
Voldoende en goede fietsvoorzieningen	11	Tevredenheid over parkeerplekken voor fietsers	SOR indicator 13: Oordeel Haarlemmers over het totaal van het voorzieningenniveau voor de	

			fiets	
Minder parkeeroverlast in woonwijken.	12	Percentage Haarlemmers dat overlast ondervindt van parkeren in eigen buurt	Niet opgenomen in monitoring SOR	Verminderen parkeeroverlast is geen SOR hoofdkeuze maar kan binnen sectoraal beleid gemeten worden
Verhogen waardering varende bezoekers Haarlemse waterwegen	13	Oordeel van (varende) Haarlemmers over de kwaliteit van waterwegen	Niet opgenomen in monitoring SOR	Meting vindt pas in 2023 weer plaats. Meenemen bij evaluatie monitoringsinstrument

Prestatie-indicatoren

Doel	#	Prestatie	Prestatie indicator PBGR	Relatie met indicator SOR	Voorstel
De kwaliteit van de openbare ruimte op vastgesteld niveau houden.	14	Uitvoeren dagelijks onderhoud	Percentage openbare ruimte waar dagelijks onderhoud voldoet aan de beeldkwaliteit	SOR indicator 1: % Haarlemmers dat (zeer) tevreden is over het onderhoud van de openbare ruimte in hun wijk	
Toename van groen en ecologie in de stad.	15	Verminderen van verharding en aanbrengen groen	Extensief beheer groen in de wijk	Komt overeen met indicator 6 SOR	
	16	Extra bomen worden toegevoegd	Aantal nieuw geplante bomen in de openbare ruimte	Niet opgenomen in indicatoren SOR	Het aantal bomen zegt niks over de kwaliteit van de straatbomen en meet dus niet het SOR-doel.
	17	De biodiversiteit neemt toe	Het oppervlak ecologisch beheerd groen	Komt overeen met indicator 6 SOR	
Verbetering van de duurzame inzameling van het huishoudelijk afval.	18	Hoeveelheid huishoudelijk restafval	Verbetering van de mogelijkheden voor huishoudens om afval gescheiden aan te leveren	Niet van toepassing voor SOR	
Verduurzamen mobiliteit: meer gebruik van schonere vervoersmiddelen	19	Het realiseren van een fietsstraat in de L. van Deyssellaan, voorrang voor fietsers bij de Stuyvesantbrug en Orionbrug, verbreden fietspad	Tevredenheid Haarlemmers over totaalvoorzieningen fietsers	Komt overeen met indicator 13 SOR	

		Zijlweg richting Westelijke Randweg			
	20	Toegankelijk maken bushaltes en verbeteren OV knooppunten	Aantal toegankelijke bushaltes	**Niet opgenomen in indicatoren SOR**	Het aantal bushaltes is geen SOR doel.
	21		Tevredenheid reizigers over het gebruik van Openbaar Vervoer	Komt overeen met indicator 22 SOR	
Verbeteren Verkeersveiligheid	X	Percentage scholen dat meedoet aan aanpak school-thuisroutes	Percentage scholen dat meedoet aan aanpak school-thuisroutes	**Niet opgenomen in indicatoren SOR**	Schoolthuisroutes geen onderdeel van SOR doelstellingen
Voldoende en goede fietsvoorzieningen	22	Realiseren extra fietsparkeerplekken bij OV knooppunten.	Aantal fietsplekken bij OV-knooppunten.	SOR: Bezettingsgraad fietsparkeerplekken bij Station Haarlem, Station Haarlem Spaarnwoude en HOV haltes	
	23		Parkeerdruk van fietsplekken bij OV-knooppunten.	Komt overeen met Indicator 14 SOR	
	24	Realiseren extra fietsparkeerplekken in de binnenstad.	Aantal fietsplekken in de binnenstad.	SOR: Bezettingsgraad fietsenstallingen in de binnenstad	
	25		Parkeerdruk van fietsplekken in de binnenstad.	Komt overeen met Indicator 15 SOR	
Minder parkeeroverlast in woonwijken.	26	Verlagen parkeerdruk door invoeren parkeerregulering	Parkeerdruk in gereguleerd gebied.	**Niet opgenomen in indicatoren SOR**	Het verlagen van de parkeerdruk is geen SOR-doelstelling maar kan binnen sectoraal beleid gemeten worden.
	27		Parkeerdruk buiten gereguleerd gebied.	**Niet opgenomen in indicatoren SOR**	Het verlagen van de parkeerdruk is geen SOR-doelstelling maar kan binnen sectoraal beleid gemeten worden.
Verhogen waardering varende bezoekers Haarlemse	X	Uitvoeren van gedeeltes van Ambitiekaart Haarlemse wateren	Geen prestatie-indicator	**Niet opgenomen in indicatoren SOR**	Geen SOR doel

waterwegen					